

פרשת ואתחנן

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון (ג), (כה)

בגמ' סוטה (יד, א) איתא דרש רבי שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי, אמר לו הקדוש ברוך הוא כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר מעלה אני עליך כאילו עשיתם שנאמר לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל וכו', ומבואר דחפץ היה מרע"ה ליכנס לארץ ישראל בכדי לקיים המצוות התלויות בה.

ויש להקשות בזה, חדא, שהרי משה רבינו ביקש מהקב"ה 'אעברה נא' והוא ל' מעבר שרק יעבור בה בארץ, והרי דין הוא שהעובר בארץ אינו חייב במצוות התלויות בה, אלא יש ליטוע בה עצים ולהמתין לשנות ערלה וכו', והאיך יתחייב במצוות בכה"ג.

וביותר צ"ב דהקב"ה משיב לו 'רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה', ויש לתמוה בזה, מדוע אמר לו השי"ת אל תוסף דבר אלי, הרי הקב"ה מתאוה לתפילת הצדיקים המקרבת לייחוד שמו יתברך, ואף אם לא יענה לתפילתו מ"מ מדוע לא רצה בתפילתו, ועוד צ"ב מהו שאמר בדבר הזה, והא הו"ל למימר אל תוסף דבר אלי עוד.

ואשר נראה לומר דהא מחמת חטא מי המריבה שחטא בו מרע"ה אמר לו הקב"ה שלא יזכה ליכנס לארץ ישראל, אולם הוסיף לו הקב"ה שאם יאמר את י"ג המדות שהם פסגת הייחוד בהשי"ת יוכל לבקש ככל אשר יחפוץ, וממילא משראה משה רבינו שלמרות תפילותיו הרבות כמנין 'ואתחנן', הן לא נענות ואין הקב"ה חפץ להכניסו לארץ ישראל, רצה להשתמש באותה הבטחה שהבטיחו הקב"ה שאם יאמר י"ג מדות יזכה לקבל מבוקשו.

וזהו שאמר לה' 'אעברה נא' מל' ויעבור ה' על פניו שחפץ אני לומר הי"ג מדות שהם סוד הייחוד בהשי"ת שבזכותם ה' יעבור על פניו וימחל להכניסני לארץ ישראל, ועל כך משיב לו השי"ת אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, ו'בדבר הזה' דייקא באותם י"ג מדות, דאף שחפץ אני בתפילת הצדיקים, אבל בדבר הזה שהוא י"ג מדות אל תוסף דבר אלי, שכן אם יאמר זאת יוכל לבקש ליכנס לארץ ישראל ואין ה' חפץ בכך.

וידוייק, דכל הי"ג מדות ובדבר הזה בגימ' קטן חן, שע"פ הקבלה זהו הסוד לאמירת הי"ג מדות שדרכם יוכל האדם לאומרו בייחוד ולקבל כל מבוקשו, וזהו שאמר לו השי"ת אל תוסף דבר אלי בדבר הזה אותן חן אל תוסף דבר אלי.

ונמצא דאין כוונתו רק לעבור בארץ הקודש אלא לדור בה ולהתחייב במצוות התלויות בה, ורק אמר ל' 'אעברה' שהוא מל' ויעבור ה' על פניו שיעביר ה' על מדותיו.

מקור: רבי אברהם וילנר